

УДК 631.173.2:631.145 (477)

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ЗЕРНОЗБИРАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

К.В.Колузанов, доктор економічних наук, професор

В.С.Ніценко, аспірант

Одеський державний аграрний університет

При переході від планово-адміністративної до ринкової економіки Україна зазнала великих втрат, але їх можна було запобігти, якби на державному рівні була розроблена відповідна програма, яка б мала на меті розвиток системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва. На сьогоднішній момент немає відповідного закону щодо матеріально-технічного забезпечення, хоча проект такого закону був розроблений та переданий Кабінету Міністрів України ще у 1999 році.

При переходе от планово-административной к рыночной экономике Украина понесла большие потери, но их можно было избежать, если бы на государственном уровне была составлена определенная программа, цель которой – развитие системы материально-технического обеспечения сельскохозяйственного производства. На сегодняшний момент нет закона о материально-техническом обеспечении, хотя проект такого закона был разработан и передан Кабинету Министров Украины еще в 1999 году.

Об'єкт і методика дослідження. Об'єктом нашого дослідження вибрано аналіз стану зернозбиральних комбайнів сільськогосподарських підприємств агропромислового комплексу Одеської області.

Методичною основою проведених досліджень є наукові праці вітчизняних зарубіжних вчених з питань стану і покращення парку зернозбиральної техніки, агропромислової техніки як в Одеській області, так і в Україні, зокрема П.Каблук, К.Колузанов, П.Гайдуцький, М.Домаскіна і багато інших. Оскільки в ході дослідження оброблявся великий об'єм фактичного матеріалу, це обумовило необхідність застосування комплексу методів пошуку, головні з яких: монографічний — для вивчення окремих питань

досліджуємої проблеми за матеріалами спеціальних літературних джерел; економіко-математичний, математичного моделювання і розрахунково-конструкторський — при вивченні можливостей оптимізації напрямлень розвитку досліджуваних процесів, метод єдності історичного і логічного в економічних досліджуваних — для вивчення власного накопиченого і зарубіжного досвіду розвитку досліджуваних явищ, а також рішення екологічних проблем в ході цього процесу і знайти можливість застосування окремих позитивних його елементів в Одеській області та в Україні в цілому.

Отримані результати. Об'єктивною необхідністю покращення економічних взаємовідносин у агропромисловому комплексі обумовлюється зростаючою неадекватністю цих взаємовідносин, диспаритетом в цінах на сільськогосподарську продукцію як сировину і на сільськогосподарську техніку (в нашому прикладі на зернозбиральні комбайни), та, як слідство, тенденція сільськогосподарського виробництва до звертання маштабів через зменшення посівної площі і засобів на купівлю зернозбиральної техніки.

На сьогоднішній день в господарстві області залишилось усього 3606 зернозбиральних комбайнів (табл. 1). Кількість техніки, яка експлуатується більше 10 років, складає 2697 одиниць, тобто 75% загального числа робочих машин. Із загальної кількості наявних комбайнів 3008 одиниць класу СК-5 "Нива" — це комбайни малопродуктивні. Навантаження на один комбайн в середньому по області в 1,6 рази вище і становить 246 га, що нижче ніж в середньому по Україні на 23 га.

Навантаження зернових культур на один комбайн в Одеській області 246 га, у Німеччині — 50 га, у США — 53 га. В останні роки власники зернозбиральної техніки кожен рік списували 250-300 одиниць, а їх оновлення за власні кошти сільськогосподарських товаровиробників на умовах фінансового лізингу і з 30% компенсацією за рахунок державного бюджету не перевищувало 3 одиниць [1].

Розрахунки навантаження на зернозбиральний комбайн і потреба залучення додаткових до жнив 2003 року складає. 942 одиниці (табл. 1). Площа збираних озимих і ярових в Одеській області 887 900 га, а наявність комбайнів — усіх марок усього 3606 одиниць і фактичне навантаження на комбайн 246 га. Буде зібрано за 20 днів усього 576 960 га, 310 940 га залишається до збирання залученими комбайнами. Тоді за 15 днів (продуктивність 330 га), залучені комбайни зберуть площу 310 940 га. Таким чином, необхідно залучити додатково 942 комбайни.

Тепер можна підрахувати, які втрати несуть наші товаровиробники, якщо в перші 5 днів збирання втрати зерна складають 7% і через кожні 5 днів ще 3%. Так, врожайність в Одеській області 30 ц/га, кількість втраченого зерна складає:

- буде зібрано за 20 днів комбайнами усіх марок (усього 3606, а площа збирання 28848 га за день) — 576 960 га;
- тоді втрати: $28848 \cdot 5 \cdot 0,16 + 129\,816 = 1\,990\,512$ ц.

Якщо враховувати, що залишається зібрати 310 940 га, то необхідно залучити ще додатково 942 комбайни, продуктивність яких 22 га за день. Цю площу можна зібрати за 15 днів, втрати складуть додатково 93 282 т, а усього за період збирання втрати будуть дорівнювати 283 333 т.

Висновки. Враховуючи усі особливості ведення сільськогосподарського виробництва, ми можемо точно стверджувати, що ефективність господарювання усіх аграрних підприємств залежить від стану їх матеріально-технічної бази. Тому аналіз стану і проблема розвитку матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств залежить від підтримки на державному рівні.

Аналіз показує, що державі економічно вигідно підтримувати сільськогосподарських товаровиробників, використовуючи такі інструменти як 30% компенсація із Держбюджету, продаж техніки в лізинг тощо.

**Наявність зернозбиральних комбайнів по марках [3]
і розрахунок технологічної потреби залучення
високопродуктивних зернозбиральних комбайнів
в Одеській області у 2003 році**

Показники	Усього по Одеській області
Очікувана площа збору ранніх зернових, га	887900
Наявність комбайнів – усього, шт.	3606
у т.ч.:	
Славутич, Лан, шт.	12
Дон-1500, шт.	346
Е-517 та інші, шт.	173
Усього комбайнів типу Дон, шт.	531
Денна продуктивність, га	12
Буде зібрано за день, га	6372
Єнісей, шт.	157
Нива, Колос, шт.	2851
Усього комбайнів типу Нива, шт.	3008
Денна продуктивність, га	7
Буде зібрано за день, га	21056
Джон-Дір, шт.	35
Домінатор, шт.	18
Кейс, шт.	14
Усього комбайнів типу Джон-Дір, шт.	67
Денна продуктивність, га	22
Буде зібрано за день, га	1474
Середня продуктивність усіх комбайнів, га	8
Буде зібрано усіма комбайнами за день, га	28848
Буде зібрано усіма комбайнами за 20 днів, га	576960
Розрахунок потреби залучення комбайнів	
Залишається до збирання залученими комбайнами за 15 днів, га	310940
Денна продуктивність, га	22
Буде зібрано за день, га	330
Кількість залучених комбайнів, шт.	942

При переході від планово-адміністративної до ринкової економіки Україна зазнала великих втрат, але їх можна було запобігти, якби на державному рівні була розроблена відповідна

програма, яка б мала на меті розвиток системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва. На сьогоднішній момент немає відповідного закону щодо матеріально-технічного забезпечення, хоча проект такого закону був розроблений та переданий Кабінету Міністрів України ще у 1999 році [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Колузанов К.В. Аналіз формування матеріально-технічної бази АПК в період його реформування. К.: КНАУ. – 2004. – С. 375-377.
2. Ніценко В.С. Економічний аналіз машинно-тракторного парку агропромислового комплексу України. – Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Миколаїв: МДАУ. – 2004. – С. 222-223.
3. Дані річного звіту Одеського державного комітету статистики.

УДК 631.173

ТЕХНІКО–ТЕХНОЛОГІЧНА БАЗА АГРАРНОГО СЕКТОРА АПК ПОТРЕБУЄ ДОКОРІННОГО ЗМІЦНЕННЯ

*О.В.Шебаніна, кандидат фізико-математичних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет*

Розглянуто сучасний кризовий стан техніко-технологічної бази аграрного сектору Миколаївщини і України в цілому. Висвітлено наявні у цьому питанні проблеми. Визначено основні напрямки їх вирішення.

Рассмотрено современное кризисное состояние технико-технологической базы аграрного сектора Николаевщины и Украины в целом. Изложены имеющиеся в этом вопросе проблемы. Определены основные направления их решения.

У забезпеченні високоефективного розвитку аграрного сектору АПК досить важливу роль відіграє зміцнення техніко-технологічної бази підприємств. На жаль, через кризову ситуацію в економіці України в останні роки спостерігається значне її погіршення.

Необхідно вказати, що проблемами розвитку та сучасного